

«Бережи мене»: результати проєкту очима батьків і вчителів

Мета та суть проєкту «Бережи мене»

Проект «**Бережи мене**» – спільна ініціатива Освітньої фундації «МрійДій» з Fondazione Terre des Hommes Italia за підтримки Італійської агенції з питань співробітництва в галузі розвитку та партнерів, спрямована на підтримку дітей і родин, що постраждали від війни. Його мета – **надолуження освітніх втрат** учнів 1–10 класів (додаткові заняття з української мови та математики), **підготовка випускників** (11 клас) до національного мультипредметного тесту (НМТ), а також **розвиток soft skills** через заняття з проєктного менеджменту.

Започаткований у 2024 році, проєкт розгорнув діяльність у Чернігові і до кінця року досяг вражаючих масштабів. **1956 дітей** взяли участь у навчальних заняттях проєкту, залучено **160 учителів**; окрім того, **400 дітей** отримали індивідуальні набори канцелярії для навчання. Для забезпечення ефективності проєкту вчителі пройшли спеціальні тренінги (зокрема, програму «Благополуччя вчителя – благополуччя учня»). Наприкінці навчальних циклів було проведено опитування батьків і педагогів, щоби оцінити вплив проєкту та зібрати відгуки для його покращення. Нижче проаналізовано ключові результати цих опитувань – **що думають батьки та вчителі про проєкт «Бережи мене»**, яких змін зазнали діти, з якими викликами стикнулися учасники та яких успіхів вдалося досягти.

Відгуки батьків: враження та досягнення

Опитування для батьків (анонімна анкета) зібрало понад тисячу відповідей. Результати свідчать про **надзвичайно позитивне сприйняття** проєкту родинами. Батьки відзначають помітний прогрес у навчанні дітей, високу мотивацію до занять та загальне покращення емоційного стану дітей. Нижче наведено основні тенденції з батьківських відгуків:

- **Покращення знань дітей.** Більшість батьків помітили суттєвий академічний прогрес у своїх дітей. Зокрема, за оцінками 81% опитаних, знання їхньої дитини **покращилися помітно або навіть значно**, і лише близько 4% не побачили змін. Це свідчить, що проєкт успішно досягнув мети з подолання освітніх втрат. *На графіку нижче показано розподіл відповідей щодо покращення знань:*

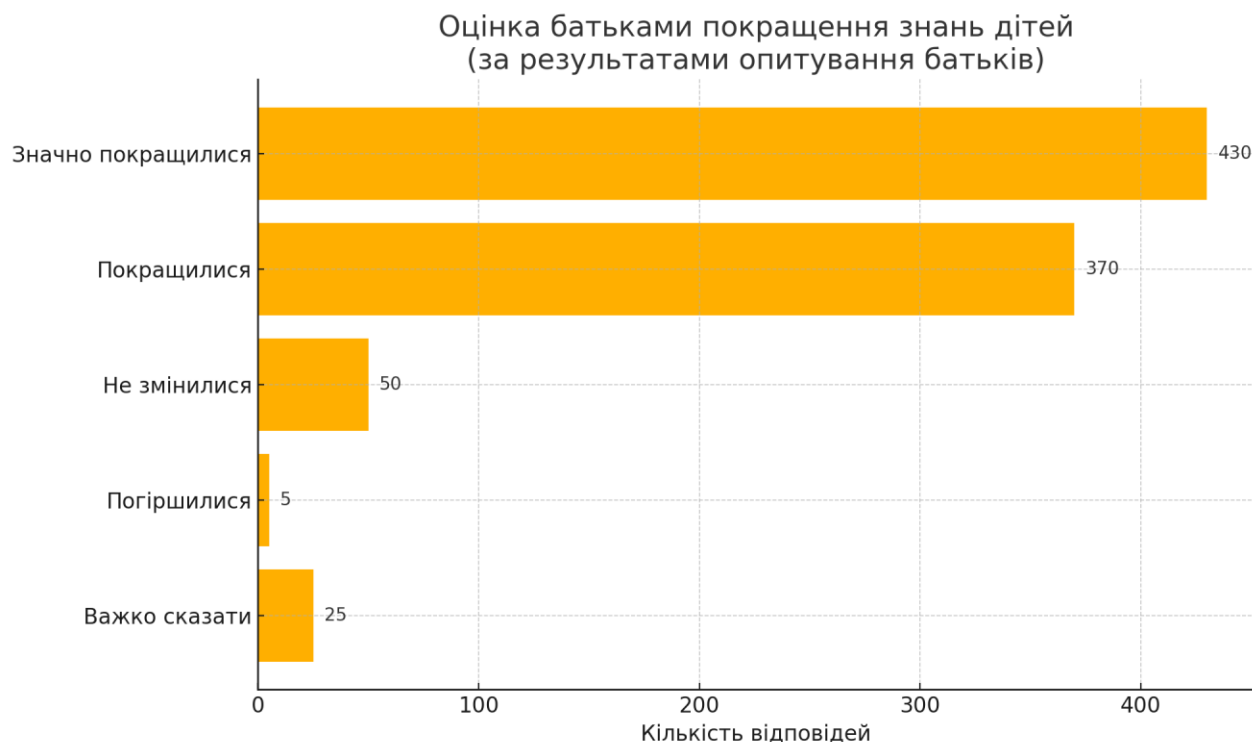


Рис. 1: Оцінка батьками покращення знань дітей (за результатами опитування батьків).

- **Взаємодія з учителями.** Респонденти дуже високо оцінили педагогічний підхід у проєкті. Понад 93% батьків вказали на **добру або дуже добру взаємодію** між вчителями та дитиною під час занять. Відзначалося, що вчителі проєкту уважні до потреб дітей, пояснюють матеріал доступно і підтримують зацікавленість учнів. Це надзвичайно важливо, адже довіра й контакт з педагогом є основою успішного навчання.
- **Організація навчального процесу.** Якість організації проєкту батьки оцінили переважно на відмінно. 96% опитаних залишилися **задоволені або дуже задоволені** рівнем організації – від розкладу і тривалості занять до забезпечення матеріалами. Лише поодинокі відгуки містили критичні зауваження. Такий високий рівень задоволеності демонструє ефективну координацію проєкту та врахування потреб родин.
- **Мотивація та емоційний стан дитини.** За словами батьків, участь у проєкті позитивно вплинула на **ставлення дітей до навчання**. У 85% дітей навчальна мотивація **підвищилася** (близько 38% батьків зазначили, що мотивація зросла значно), у решти залишилася на тому ж рівні. Лише поодинокі випадки зниження мотивації (менше 1%) були зафіксовані, що є швидше винятком. Батьки розповідали, що діти стали впевненіші у власних знаннях і більш охоче беруться до навчання. Дехто з дітей переборов страх перед складними темами, відчувши підтримку на заняттях.
- **Задоволення дітей заняттями.** Надзвичайно промовистий показник – реакція самих дітей. За даними опитування, **понад 72% дітей із задоволенням відвідували заняття**, ще ~12% ставилися нейтрально або «із зауваженнями». Менше 1% дітей не

сподобалися заняття взагалі – тобто фактично **майже всі учасники** були зацікавлені. Батьки в коментарях відзначали, що діти чекали кожного заняття, раділи новим знанням та спілкуванню. Для багатьох учнів ці уроки стали не лише можливістю підтягнути предмети, а й психологічною розрадою: дитина відчувала себе частиною спільноти, забувала про тривоги. *Один із батьків поділився: «Дитині дуже подобається, ходить із задоволенням, після занять в неї піднесений настрій».* Такі відгуки є найкращим свідченням успіху проєкту.

- **Покращення навичок та успішності.** Окрім суб'єктивних оцінок, батьки помітили конкретні результати. 92% опитаних прямо відповіли, що **знання та навички їхньої дитини покращилися завдяки участі в проєкті** (понад половина – що покращилися значно). Інші 8% зазначили або часткові зміни, або поки не впевнені в ефекті. Жоден з респондентів не повідомив про негативний вплив. Найчастіше батьки відзначали прогрес у тих предметах, з яких дитина відвідувала додаткові уроки. Особливо часто згадували **українську мову та математику** як найкорисніші предмети. Деякі також зауважили, що дитина стала більш самостійною, навчилася планувати проєкти та краще працювати в команді.
- **Готовність продовжити навчання.** Абсолютна більшість родин хотіли б продовження програми. Практично **всі батьки (≈99%) висловили бажання** долучатися до таких освітніх проєктів у майбутньому, якби була можливість. Це показує, наскільки затребуваним є проєкт «Бережи мене» для сімей, що переживають складні часи. Батьки зацікавлені, щоб їхні діти й надалі отримували підтримку у навчанні та розвитку.

Окрім кількісних оцінок, батьки залишили багато теплих слів і конструктивних пропозицій. Серед типових **побажань щодо покращення** проєкту батьки називали: **збільшити тривалість курсу** (або число занять), розширити перелік предметів (наприклад, додати уроки англійської мови чи інших дисциплін), а також продовжити проєкт на наступний навчальний рік. Деякі зазначали, що дітям було б цікаво мати більше практичних занять або гуртків. Водночас чимало респондентів відповіли, що їх усе влаштовує і **нічого змінювати не потрібно** – на їхню думку, проєкт і так організовано на високому рівні. У коментарях батьки дякували організаторам і вчителям: *«Дякуємо за плідну роботу! Це неоціненна підтримка для наших дітей», «Проєкт дуже потрібний – хотілося б, щоб він продовжився».*

Отже, зі сторони батьків **проєкт «Бережи мене» отримав найвищі оцінки**. Він не тільки допоміг дітям надолужити знання, але й підняв їхній дух, дав відчуття стабільності та розвитку навіть під час війни. Родини бачать реальний прогрес дітей і мотивовані брати участь у таких ініціативах надалі.

Відгуки педагогів: ефективність та виклики

Не менш важливим було опитування учителів-учасників проєкту. Своїм досвідом поділилися 90 педагогів, які викладали різні компоненти «Бережи мене»: вчителі початкової школи (1–4 класи), вчителі предметники для середніх та старших класів (5–10 класи), викладачі підготовчих курсів для 11-класників, а також тренери курсу проєктного менеджменту. Аналіз їхніх відповідей демонструє **високу оцінку ефективності програми**, а також окреслює деякі практичні виклики, з якими вони стикнулися.

Загальна ефективність програми. Учителі одностайно підтверджують, що проєкт був результативним для учнів. 98% педагогів оцінили програму як **«ефективну»** або **«дуже ефективну»** для дітей, яких вони навчали. Лише двоє мали нейтральну чи стримано-критичну думку щодо ефекту. *Графік нижче ілюструє ці оцінки:*

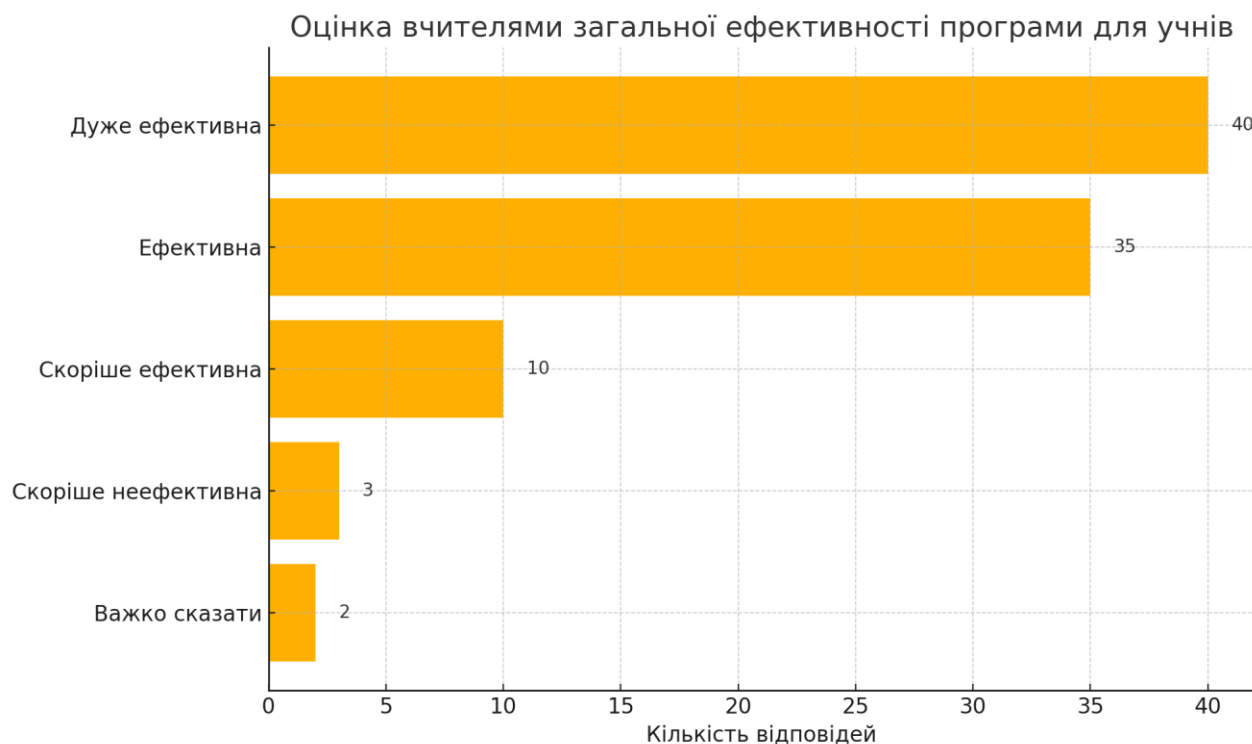


Рис. 2: Оцінка вчителями загальної ефективності програми для учнів.

Такі оцінки свідчать, що з погляду викладачів проєктові вдалося досягти поставлених освітніх цілей. На думку вчителів, додаткові заняття реально допомогли вирівняти знання школярів, заповнити прогалини та підготувати їх до подальшого навчання.

Академічний прогрес учнів. Конкретніше, ~90% опитаних учителів зазначили **помітне або значне підвищення рівня знань** у предметах, що потребували надолуження, серед тих учнів, яких вони навчали. Решта ~10% відзначили незначне покращення. Жоден учитель не повідомив про відсутність прогресу – тобто всі побачили хоча б якийсь рівень росту знань у дітей. Це узгоджується з відгуками самих батьків і підтверджує результативність додаткових уроків. Особливо сильною була динаміка у мотивованих учнів – дехто зі школярів за короткий час ліквідував значні прогалини в навчальній програмі.

Мотивація та залученість дітей. За спостереженнями педагогів, більшість учнів ходили на заняття із цікавістю. ~71% учителів відзначили **високий або дуже високий рівень мотивації** учнів протягом занять. Ще ~28% оцінили мотивацію як середню, і лише 1% (один респондент) зіштовхнувся з низькою мотивацією в класі. Отже, переважна більшість дітей були активними, старалися вчитися – проєкт зумів їх зацікавити. Це досягнуто завдяки інтерактивним методам навчання та дружній атмосфері: як зазначили деякі вчителі,

діти сприймали додаткові уроки не як примусову «школу після школи», а як корисну можливість в цікавому форматі.

Навчальні матеріали і методики. Для проведення занять викладачам було надано навчальні матеріали – плани уроків, презентації, завдання тощо. 82% учителів оцінили якість цих матеріалів як **високу або дуже високу**, решта – як середню, скарг на погану якість не було. 71% педагогів відповіли, що **матеріалів повністю вистачало** для роботи, 21% – що здебільшого вистачало (частково), і близько 8% зізналися, що відчували нестачу ресурсів. Таким чином, хоча більшість були забезпечені всім необхідним, деяким учителям хотілося б додаткових матеріалів або інструментів.

Щодо **методики навчання**, яка застосовувалася в проєкті (очевидно, акцент на інтерактивному повторенні та практичних завданнях для надолуження прогалин), 95% педагогів вважають її **ефективною** для тих учнів, з якими працювали. Близько 29% навіть назвали методику *«дуже ефективною»*. Лише 5% оцінили як «середньо ефективну», і жоден не назвав її неефективною. Це важливий показник, адже методичний підхід – серце освітнього проєкту. Вчителі фактично підтверджують, що обрана стратегія навчання була правильною і дала результат.

Взаємодія учитель–учень. Майже всі опитані педагоги залишилися задоволені власною взаємодією з дітьми в межах проєкту. 99% оцінили спілкування з учнями *позитивно або дуже позитивно*. Вчителі змогли знайти підхід до різних дітей, встановити контакт і довіру. Для багатьох педагогів досвід проєкту теж став мотиваційним: вони бачили віддачу від дітей, їх інтерес і поступ, що надихає продовжувати працювати навіть у складних умовах.

Враження педагогів від участі в проєкті. Загальна задоволеність учителів проєктом також на дуже високому рівні. 98,9% викладачів зазначили, що **задоволені або дуже задоволені** участю у «Бережи мене» як педагоги. Лише один тримався нейтральної позиції, і жоден не пожалкував про витрачений час. Вчителі писали, що проєкт дав їм можливість реалізувати себе, отримати новий досвід, зробити свій внесок у важливу справу. Багато хто згадував, що приємно було бачити гордість і радість учнів від власних успіхів. Для вчителя немає більшої нагороди, ніж прогрес його вихованців – і проєкт забезпечив такі результати.

Основні виклики у роботі. Попри позитивний досвід, педагоги відверто вказали на труднощі, з якими зіштовхнулися. Це допоможе вдосконалити проєкт у майбутньому. Серед **найпоширеніших викликів** були:

- *Обмежений час на заняття.* Багато вчителів зазначили, що відведеного часу недостатньо, аби повністю охопити весь потрібний матеріал з дітьми, які відстали. Доводилося стисло подавати тему або давати додаткові завдання додому. Бажано було б довші уроки або більше занять у циклі.
- *Різний рівень підготовки учнів.* У групі могли бути діти, що мали різні прогалини: хтось сильно відставав, інший – лише частково. Вчителю було складно одночасно приділити увагу всім, щоб ніхто не залишився позаду. Доводилося диференціювати завдання, витрачати додатковий час на індивідуальну роботу. Це очікуваний виклик, адже учні приходили з різним досвідом та з різних шкіл.
- *Логістичні та технічні проблеми.* Деякі вчителі (особливо в осінньо-зимовий період) стикнулися з перебоями електропостачання чи інтернету під час онлайн-занять, що ускладнювало проведення уроків. Крім того, інколи діти пропускали

заняття через повітряні тривоги чи інші форс-мажори війни. Вчителям доводилося підлаштовувати розклад і надолужувати з учнями пропущене.

- *Емоційний стан дітей.* Декотрі учні спочатку були **стресовані чи тривожні** (через пережиті події війни або перебування в новому колективі). Педагогам потрібно було спершу встановити психологічний контакт, підтримати дитину, і вже потім переходити до навчання. На щастя, проєкт передбачав і психологічну складову – багато вчителів самі пройшли тренінги з емоційної підтримки учнів. Це дуже допомогло справлятися з такими випадками. Однак емоційна напруженість серед дітей – фактор, який педагоги постійно мали враховувати.
- *Нестача деяких навчальних матеріалів.* Хоч більшість хвалили матеріали, частина вчителів побажала мати ще більше напрацювань – наприклад, додаткові вправи для різнорівневих учнів, роздаткові матеріали, сучасні наочні посібники тощо. Декому доводилося самотужки готувати додаткові матеріали під потреби свого класу.

Попри ці виклики, **жоден із зазначених факторів не став на заваді успішному проведенню проєкту.** Педагоги справлялися з труднощами, використовуючи свій професіоналізм і творчий підхід. Багато з них у коментарях відзначили, що набули цінного досвіду, навчилися нових методик і підходів, які будуть корисні їм у подальшій роботі.

Тренінги для вчителів. В межах проєкту вчителі мали можливість відвідати навчальну програму «**Благополуччя вчителя – благополуччя учня**», спрямовану на підтримку психологічної стійкості педагогів та розвиток навичок роботи з травмованими дітьми. 59% опитаних взяли участь у цій програмі. Серед тих, хто її прослухав, відгуки переважно позитивні: 88% оцінили тренінги як «**відмінно**» або «**добре**», і лише 1 учитель дав оцінку «задовільно». Декілька педагогів, які не встигли долучитися, висловили бажання пройти такі навчання в майбутньому. Також учасники запропонували теми для наступних тренінгів – зокрема, методи мотивації підлітків, обмін кращими практиками дистанційного навчання, глибше вивчення психологічних технік підтримки учнів. Отже, проєкт приділив увагу і професійному розвитку педагогів, що є інвестицією у стійкість освітнього процесу.

Готовність до нових ініціатив. Показово, що 100% опитаних учителів виявили бажання продовжувати співпрацю. 80% прямо відповіли, що **готові брати участь у майбутніх ініціативах** проєкту, ще 20% – «можливо, готові» (тобто за відповідних умов). Відмов або категоричного «ні» не було взагалі. Це означає, що команда викладачів сформувалася згуртована і мотивована, і вона готова долучатися до нових етапів чи подібних програм. Для проєкту це великий плюс, адже досвідчені кадри вже є і хочуть працювати далі.

Підсумовуючи, **опитування вчителів підтвердило ефективність «Бережи мене» з професійної точки зору.** Педагоги підтримують проєкт, відзначають успіхи учнів та висловлюють прагнення продовжувати. Водночас вони чесно вказали на моменти, які можна покращити – цими зауваженнями організатори можуть скористатися для вдосконалення програми (збільшити тривалість занять, ще більше диференціювати рівні, забезпечити резервні матеріали та стабільний зв'язок тощо). Загальна картина відгуків учителів – це картина натхненної команди освітян, які разом долають освітні втрати дітей, працюючи в умовах воєнного часу.

Висновки: ефективність проєкту та значення підтримки

Аналіз відгуків батьків і педагогів однозначно показує, що **проект «Бережи мене» є дуже ефективним та впливовим**. Він досягає своєї подвійної мети: і **освітньої**, і **психосоціальної**.

З освітньої точки зору, сотні дітей надолужили пропущений матеріал, підтягнули знання з ключових предметів. **Успішність учнів зросла**, що помітили і батьки, і самі вчителі. Діти, які до того мали труднощі в навчанні через війну або вимушені переселення, змогли наздогнати своїх однолітків. Це особливо важливо для випускників – підготовка до НМТ дала впевненість 11-класникам у своїх силах на екзаменах. Також проект розвинув у школярів «м'які навички» – вміння працювати в команді, реалізовувати проекти, комунікувати – що є інвестицією в їхній майбутній успіх.

З психологічної та соціальної сторони, **проект став порятунком для дітей у складні часи**. Він створив середовище, де діти відчували підтримку, увагу і сталість. Багато родин були вимушені покинути домівки або пережили обстріли – для дітей це величезний стрес. Заняття у «Бережи мене» допомогли відновити у них відчуття нормального дитинства: уроки, спілкування, цікаві завдання. Діти заводили нових друзів, ставали впевненішими, позбувалися тривоги хоча б на час занять. Батьки зазначали покращення настрою і емоційного стану дітей. Окрім того, самі батьки отримували підтримку – бачили, що про їхніх дітей піклуються, і це додавало їм віри у майбутнє.

Звісно, **виклики залишаються**, адже війна триває і потреба в підтримці дітей не зменшується. Але «Бережи мене» продемонстрував дієву модель допомоги, яку можна масштабувати. Висновки опитувань використовуватимуться для покращення проекту: планування довгих циклів занять, розробки додаткових матеріалів, гнучкішого формування груп тощо. Команда проекту вже має досвід і мотивацію, а головне – довіру громади.

Подальша підтримка проекту є надзвичайно важливою. Інвестиції в освіту і психічне здоров'я дітей під час війни – це інвестиції в майбутнє країни. Проект «Бережи мене» довів свою ефективність і здатність змінювати життя на краще. Тисячі дітей і їхніх батьків вже відчули позитивний вплив. Ще більше сімей потребують такої підтримки. Тож продовження фінансування та розширення проекту дозволить охопити нові регіони і громади, які цього чекають.

На завершення можна впевнено сказати: **«Бережи мене» – це історія успіху**, створена спільними зусиллями небайдужих людей. Проект допоміг вберегти найцінніше – дитячі мрії і прагнення до знань від руйнівних наслідків війни. Підтримуючи такі ініціативи, ми бережемо майбутнє покоління і даємо йому шанс розвиватися всупереч обставинам. Саме тому проект заслуговує на подальшу увагу і допомогу від громади та донорів. Разом ми зможемо і надалі берегти наших дітей – освітньо, емоційно і фізично – заради їхнього світлого майбутнього.